

Statsminister Gro Harlem Brundtland

Tale til Arbeiderpartiets Landsstyremøte 24. mars 1994

Bakgrunnen for dette Landsstyremøtet i Arbeiderpartiet er kjent for alle; vi har slutført forhandlingene med EU og vi har fått en avtale som Regjeringen anbefaler. Nå tar vi fatt på en ny etappe med debatt - i partiet blant alle engasjerte medlemmer som har deltatt helt siden Europa- rådslaget - og ute blant alle de norske kvinner og menn som skal ta stilling til om Norge skal bli medlem av EU.

Vi har forhandlet og vi har gitt nordmenn handlefrihet. I rådslaget om Norge i et nytt Europa var det en del partilag som mente at vi burde ta oss bedre tid til å tenke oss om og til å se hvordan EU blir. Dette var et viktig spørsmål for to år siden.

Landsmøtets holdning var klar: Vår tid er nå! Det var nå vi hadde sjansen til å forhandle om medlemskap sammen med våre nordiske naboer. Det var nå vi hadde den beste muligheten til å legge vårt innhold i begrep som nordlig landbruk, spredt bosetting og bærekraftig forvaltning av naturressursene.

Hvordan hadde vi i dag sett på situasjonen om vi ikke hadde søkt om medlemskap sammen med de andre nordiske land? Vi ville ikke ha likt at våre naboland hadde forhandlet alene om vilkårene for nordiske lands medlemskap. Vi ville finne det unaturlig om det var slik at svensker og finner nå hadde et valg - ja eller nei - mens vi i utgangspunktet hadde fraskrevet oss selv muligheten til å velge.

Nå skal vi forklare hva som ligger i forhandlingsresultatet. Men la oss da ikke glemme selve begrunnelsen for vår medlemskapssøknad. Det er her vi finner det politiske grunnlaget for den debatten vi nå skal ta. I partiprogrammet sa vi det slik:

"Arbeiderpartiet vil at Norge skal søke om medlemskap i EF, fordi vi mener at Norge hører naturlig hjemme i et forpliktende samarbeid med de demokratiske land i vår egen verdensdel. Vi vil sammen med sosialdemokratiske meningsfeller i andre land arbeide for sysselsetting, miljø og sosial rettferdighet skal prege EF-samarbeidet".

Landsmøtet anbefalte å søke fordi vi trodde på forpliktende samarbeid mellom landene i Europa. Vi var enige om at vi trenger mer fellesskap og ansvar, også av hensyn til de som kommer etter oss. Vi trenger mer - ikke mindre demokratisk styring. Vi har aldri veket tilbake for å bygge ut demokratiet. Vi har aldri akseptert at det skulle være områder der demokratiske beslutninger ikke gjelder.

Det er de som mener at Regjeringen ikke har forhandlet om det viktigste, nemlig innholdet i EU-samarbeidet. De som sier dette har i grunnen rett. Vi har ikke forhandlet om det vi er for! Nettopp fordi flertallet på Landsmøtet og flertallet i Stortinget støtter de hovedprinsippene som bærer det ledende samarbeidet i Europa: Politisk samarbeid for å sikre fred, samarbeid om økonomi og valutapolitikk for å sikre stabilitet og muligheter for bedrifter og arbeidsplasser og samarbeid om de miljøoppgavene vi ikke kan løse hver for oss.

Heldigvis er Europa i annen halvdel av det 20. århundre bedre i stand enn før til å samordne sine interesser og løse sine motsetninger på en fredelig og demokratisk måte. EU-samarbeidet betyr at selvstendige land kan ta vare på nasjonale og regionale særtrekk, samtidig som de kan finne løsninger som ivaretar viktige behov og interesser, for det enkelte land og for fellesskapet.

Det er denne bærende ide - at vi trenger demokratisk styring og forpliktende samarbeid - også utover landegrensene - som ligger bak vår beslutning om å søke medlemskap. Dette har vi ikke forhandlet om. Dette støtter vi og ønsker å arbeide for.

Likevel blir dette en viktig del av den debatten vi nå går inn i. Som sosialdemokrater har vi vår innfallsvinkel og vårt verdigrunnlag å stå på. For selv om ulike politiske retninger støtter opp om den Europeiske Union, så har de ikke samme ønsker og mål for samfunnet. En slik påstand ville være det samme som å si at SV og Frp har samme mål for Norge fordi begge partiene lar seg velge til Stortinget. Vi er en del av en sterk sosialdemokratisk familie som er i medvind i land etter land. Det er denne familien vi vil slutte oss til og hente trekk-kraft fra dersom vi blir medlem.

Partifeller,

Selv om vi støtter den bærende ide i utviklingen av samarbeidet i Europa, så visste vi at det ville bli en krevende oppgave å forhandle om selve vilkårene for et norsk medlemskap.

Vi måtte få forståelse for norske særtrekk. Vi driver ikke jordbruk som i Bayern. Fiske i Nord skjer i et annet biologisk miljø enn i Middelhavet. Ikke noe EU-land har en så stor energisektor som Norge. Ikke noe land i Europa har en så spredt bosetting.

Landsmøtet sa klart i fra: Det er bare ved å få EF til å vise kortene gjennom forhandlinger at vi kan få svaret på om Norge samlet sett er velkommen på et holdbart og skikkelig grunnlag.

I rådslaget formulerte Buskerud Arbeiderparti våre forhandlingsmål på en kort og grei måte: Det er avgjørende for vår stillingtagen at Norge får beholde kontrollen over norske naturressurser og at vi finner gode løsninger for primærnæringene, distrikts- og regionalpolitikken.

Dette har vært en rød tråd i vårt forhandlingsopplegg. Da forhandlingene startet var det noen som kritiserte Regjeringen for ikke å kreve varige unntak. Men Regjeringen hadde en annen og mer ambisiøs strategi: Vi ville arbeide for at norske særtrekk blir en del av EU og ikke et unntak. Sammen med de andre nordiske land har vi arbeidet for at samarbeidet i EU kan romme den nye virkelighet som Norden bringer med seg - med likeverdig respekt for våre særtrekk.

Vi har nådd fram med dette. Vi har fått en avtale som sikrer grunnlaget for bosetting, sysselsetting og gode vekstmuligheter i hele landet. Det er bare slik vi kan sikre velferden og ta vare på det beste i det norske, slik vi i Arbeiderpartiet alltid har lagt så stor vekt på.

Landbruk

Norsk landbruk har vært bærebjelken for mye av vår spredte bosetting på bygdene. Slik skal det være også i framtiden. Selv om landbruket har vært skjermet for konkurranse utenfra, så har ikke utviklingen stått stille. I 1960 var det nærmere 250.000 årsverk i landbruket. I dag er tallet rundt 90.000. Men produksjonen er tredoblet og det samme landbruksarealet holdes i hevd. Det sier noe om at den teknologiske utvikling slår igjennom også her.

I 1972 ble det hevdet at et EF-medlemskap ville føre til nedleggelse av 25.000 bruk. Virkeligheten - med Norge utenfor EF - har ført til avvikling av over 50.000 bruk siden 1972, og det til tross for et omfattende importvern og at Sigbjørn hvert år må skaffe fram 12 milliarder kroner fra andre næringer i overføringer til jordbruket. Det viser at norsk jordbruk står overfor store forandringer, uavhengig av vårt forhold til EU.

Vi har vi gradvis lagt om støtteordningene for å bidra til å få ned kostnadene i landbruket. Det har gitt et landbruk som er mer distrikts- og miljøvennlig. Vi har møtt kritikk fra deler av landbruket, men få vil i dag mene at de omlegginger vi har fått til ikke har vært riktige. Optimismen i norsk landbruk er faktisk større enn på lenge. Dette er veien å gå for å sikre et robust norsk jordbruk også i framtiden.

Vi har gjort norsk landbruk i stand til gradvis å kunne møte konkurrenter som har et lavere prisnivå. Dette er noe vi har måttet forberede oss på, helt uavhengig av EU. Sverige hadde allerede før avtalen med EU bestemt seg for å bringe landbruksprisene ned på EU-nivå fra 1995. Når 1 million nordmenn bor innenfor en reiseavstand på inntil en time til svenskegrensen, så forstår vi at vi må gjøre noe med prisnivået vårt.

Vi har greid å få EU til å utvikle sitt regelverk og støtteordninger så det tas hensyn til forholdene i våre distrikter og utkanter. Vi greide det tross dystre spådommer. Vi har fått gjennomslag for at spredt bosetting blir

et eget grunnlag for tildeling av støtte fra EUs strukturfond. De mulighetene dette gir særlig for Nord-Norge, men også for store områder i Sør-Norge, kommer i tillegg til vår egen distriktspolitikk som vi også kan videreføre i alle hovedtrekk. Samlet sett betyr dette en sterkere regionalpolitisk satsing.

Så har vi oppnådd et nytt støttesystem for nordlig landbruk. Denne ordningen vil omfatte hele Nord-Norge og store deler av Sør-Norge. I tillegg vil Norge kunne gi nasjonal støtte, utover det som ligger i EUs eksisterende og nye ordninger. Vi kan opprettholde hovedtrekkene i produksjonsfordelingen og det vil bli en sterkere satsing på miljøvennlig jordbruk og på bygdeutvikling.

Med dette resultatet kan vi gjennomføre de omstillinger som i alle fall er nødvendige på en måte som gir norsk landbruk nye utviklingsmuligheter. Men da må vi tenke nytt og gripe de mulighetene som finnes i foredlingen av de positive ressursene som knytter seg til et livskraftig norsk landbruk i et rent miljø.

Her hjemme er reaksjonene omtrent som vi kunne forvente. Landbruksorganisasjonene og Senterpartiet har svartmalt situasjonen, som de har gjort det ved hvert jordbruksoppgjør de siste årene. Men landbruket viser likefult stor livskraft.

Det var heller ikke overraskende at Carl I. Hagen er skuffet. Han hadde håpet at EU-medlemskap ville føre til at støtten til landbruket ble avvirket. Det hadde han ingen grunn til, for et slikt resultat ville aldri en Arbeiderparti-regjering godta. Vi legger opp til at det skal gis støtte til norsk landbruk så vi kan opprettholde et aktivt landbruk i alle deler av landet.

Også næringsmiddelindustrien møter utfordringer uavhengig av et EU-medlemskap, slik vi har erfart gjennom grenshandelen med Sverige og Danmark som har lavere matvarepriser enn hos oss. Ved medlemskap vil industrien få konkurransedyktige råvarepriser, og forbrukerne vil få lavere matvarepriser.

Nå skal vi ha tro på oss selv og de mulighetene vi har for å produsere ren mat til et større marked. Sammen med industrien og fagbevegelsen vil vi bidra til omstillinger for å sikre et varig grunnlag for de mange arbeidsplassene i bransjen. Her kan vi regne med betydelig delfinansiering fra EUs ordninger til omstilling.

Fiskeri

Både vi og EU visste dette: Enten får Norge en fiskeriavtale som Regjeringen mener er god, eller så blir det ingen avtale. Gang på gang sa vi i fra: Gjør ikke den samme feil som i 1972 - å undervurdere det den norske regjering sier om de krav vi må stille til en fiskeriløsning.

Det var nemlig det som skjedde i 1972. EF-kommisjonens president den gang sa det med tårer i øynene til Oddvar Nordli og meg, da vi besøkte Brussel i 1976, at EF ikke hadde lyttet nok til det Tryggve Bratteli og Knut Hoem sa.

Det er ikke glemt. Nå vet Europa mye mer om Norge. Vi fikk til det gode resultat som landet må ha og som Regjeringen kan anbefale - et resultat som gir et trygt og sikkert grunnlag og rike muligheter for fiskeri-Norge.

Hva med garantiene, er det mange som spør. Vil dette stå seg inn i framtiden? Mitt svar er ja, dette kan vi stole på. Avtalene og erklæringen - de gjelder og de er bindende. Det er ikke slik i EU at man senere treffer vedtak som særlig berører ett land og som går imot dette landets helt sentrale interesser.

La meg ta hovedpunktene i avtalen:

- Vi har sikret våre eierrettigheter til fiskeressursene. Ingen skal kunne ta fra oss våre andeler. Det er helt grunnleggende med hensyn til framtiden.
- Vi har fått sikkerhet for at vår forvaltningspolitikk i de nordlige farvann vil bli videreført. EU skal overta vår politikk. Dette kan vi. Det erkjenner EU.
- Vi får tollfri adgang for fisk og fiskeprodukter til vårt viktigste marked. Et marked i sterk vekst. Det er gode muligheter for fiskeindustrien. Alt for lenge har vi sett på at arbeidsplasser blir skapt i EU-land basert på videreforedling av norsk fisk. Det er tale om tusenvis av arbeidsplasser. Nå har vi sjansen til å ta tilbake og skape nye og varige industriarbeidsplasser i Norge.

Vårt selvfølgelige utgangspunkt var at vi ikke skulle avgi ressurser. Som Jan Henry sa: Noe annet ville vært vanvittig. Det er ikke rart at den spanske utenriksminister sier at dette var de tøffeste forhandlingene han noen gang hadde vært med på.

Det er fruktene av vår egen, langsiktige forvaltningspolitikk som gjorde det mulig for oss å vise noe fleksibilitet i slutfasen. Torskebestanden er faktisk blitt bedre enn det som ble lagt til grunn da vi inngikk EØS-avtalen. Det merker norske fiskere som får større kvoter enn vi hadde regnet med for to år siden. Den fisk som ble gitt kommer derfor fra et tilleggsoverskudd som det i første rekke er Norge og Russland som nyter godt av.

Det grunnleggende er samtidig slått fast: De fiskerettigheter vi har i dag skal videreføres. Norske fiskere vil ikke få konkurranse på sine fiskebanker. Ingen skal få fiske fisk som det idag er Norge som har retten til. Som før vil vi eie over 95% av vår andel av torsken i Nord. I Nordsjøen vil vi opprettholde våre andeler av de mange bestandene vi har felles med flere av EU-landene. Det er derfor ikke slik at spanjoler eller andre vil komme inn og true ressursgrunnlaget for norske fiskere.

Vi har fått sikkerhet for at EU vil videreføre sin politikk om at fiske innenfor 12-mils sonen skal forbeholdes kyststatens fiskere. Ingen skal komme inn i fjæresteinene våre. Slik vil det fortsette også etter 2002, når EUs fiskeripolitikk skal gjennomgås.

Et annet hovedspørsmål gjaldt forvaltningen i Nord. Gjennom strenge forvaltningstiltak, et nært samarbeid mellom fiskerierorganisasjoner, forskningsmiljøer og myndighetene har vi bygget opp et forvaltningsregime for de nordlige farvann som vi har grunn til å være stolte av. Vi har hørt mange godord om denne politikken i EU-landene og EU-Kommisjonen. Her er det en samstemt holdning; den norske politikken passer best for de nordlige farvann.

Derfor har det ikke vært noen stor strid om dette i forhandlingene, EU-landene har faktisk ment at om Norge blir medlem, må det bli slik at det er EU som skal overta Norges regler. Og det er ikke rart. For nesten alt fiske som skjer i våre nordlige farvann tilfaller norske fiskere. Det er vi som har hovedinteressene. Og de EU-fartøy som fisker i våre farvann har all fordel av at vårt forvaltningsregime videreføres. Det er denne politikken som har gitt mulighet for høyere kvoter og mer fisk også til de land som har en liten andel av kvotene i Nord.

Vi har fått til enighet om en bindende erklæring der det står at de sentrale forvaltningsprinsipper som idag gjelder for forvaltningen nord for 62 breddegrad skal gjelde i fremtiden, uten tidsbegrensning. Det er om denne erklæring at mange, spesielt i Nord-Norge spør, om den holder eller ikke. Det at den holder er selvsagt ikke bare noe Jan-Henry og Regjeringen hevder. Det Jan-Henry sier, det sier han etter at alle våre eksperter har uttalt seg.

Det sier han basert på det som må være en grunnleggende premiss for alt samarbeid - nemlig at de avtaler man inngår er bindende. Og det er like klart at hvis avtaler brytes, da kan den situasjon oppstå at grunnlaget for selve samarbeidet også brytes. I tillegg er det en konstitusjonell sedvanerett i EU, at det ikke treffes beslutninger på tvers av interessene til det land som har de åpenbart sterkeste interesser.

I en overgangsperiode fram til 1 juli 1998 vil Norge direkte forvalte bestandene, fastsette totalkvotene, og føre forhandlingene med Russland i den blandete fiskerikommisjon. Dette er ikke en vanlig overgangsperiode slik vi gjerne kjenner den - der søkerlandet skal få tid til å tilpasse sin politikk. Her er det omvent - det er EU som skal få tid til å innarbeide vår politikk.

Vi er enige om at i denne perioden skal Norge utvikle et program med EU som har som formål å sikre at norsk kompetanse når det gjelder tekniske kontrolltiltak, biologi og kunnskaper om flerbstandsforvaltning gjøres tilgjengelig for EU. Og når vi kommer til 1998 er det

ikke slik at andre skal overta. For da er Norge medlem av EU og vil sitte helt sentralt når politikken skal føres videre.

De som har lest Roy Jacobsens bok "Seierherrene" vil huske skildringene av usikkerheten langs kysten fordi landene i Europa satte tollsatser og stengte den norske fisken ute. Blir vi medlem vil det bli endelig slutt på dette. Fra dag én vil all toll falle bort. Nå har vi muligheten til selv å dra større nytte av de mulighetene de gode råstoffene gir oss - vi kan røyke laksen, vi kan lage hermetikk og frosne middagsretter, utvide produktspekteret og sikre vekst og arbeidsplasser.

Vi kan derfor slå fast klart og tydelig: Dette er en god løsning - for landet, - for norske fiskerier - og for kyst-Norges framtid.

Oljepolitikken

Også når det gjelder energi har vi nådd våre viktige forhandlingsmål.

I fjor høst greide vi å påvirke teksten i EUs konsesjonsdirektiv slik at direktivet kom i samsvar med norske interesser. I forhandlingene fikk vi til en særskilt protokoll som slår fast at ressursstaten har suverenitet og suverene rettigheter til petroleumsressursene.

Her står det i klartekst at det er Norge alene som har retten til ressursforvaltningen. Det er vi som skal fortsette å fastlegge utforsknings- og utvinningspolitikk og produksjonsnivå. Det er Norge som skal fastsette skatter og avgifter. Statens rett til deltakelse i petroleumsvirksomhet er også uttrykkelig nedfelt i en egen erklæring som bekrefter at det å bestemme nivået for statens deltakelse er en nasjonal kompetanse.

Med denne avtalen i ryggen kan vi med trygghet vende oss mot omverdenen med visshet om at det vi har - det er vårt.

Partifeller,

Nå har vi det grunnlaget vi trenger for en debatt om de avgjørende målsettinger partiet har satt for et EU-medlemskap. Vi har partirådslaget bak oss om Norge i Europa. Vi har et forhandlingsresultat på bordet. I den debatten som kommer er det Arbeiderpartiet igjen som skal ta ansvar for helheten. Detaljene er viktige, og vi er rede til å stå opp å forsvare den avtalen vi har oppnådd.

Men i tillegg skal vi følge opp holdningen fra rådslaget og debatten på Landsmøtet og våge å se de lange linjene. Og de lange linjene handler i første rekke om hvordan vi skal utvikle demokratiet. Det handler om Norges plass, røst, rolle og vekt i internasjonalt samarbeid. Viktige oppgaver løser vi best selv. Men det vi greier hjemme er ikke nok, det er poenget. Dette var en avgjørende premiss for partiets beslutning om at Norge burde søke medlemskap i EF.

Slik jeg ser det trenger vi et rettssamfunn, ikke bare i hvert enkelt land, men på tvers av de grensene der mennesker ferdes, varene fraktes og pengene flyttes gjennom dataterminalene. Vi trenger mer - ikke mindre demokratisk styring. Vi kan ikke styre miljøkvalitetene i luft, vann og jordsmonn bare gjennom vedtak i kommunestyre, Regjering og Storting. Vi kan ikke verne oss mot andre lands rentenivå. Vi kan ikke sitte i ensom majestet og håpe på at de andre legger grunnlag for fred og sikkerhet i Europa. Vi må ta vår del av ansvaret.

Filosofen Kant pekte for to hundre år siden på at selv om man oppnådde sivilisert styre i hvert land, så ville det ikke bli slutt på lidelse og nød før det var innført siviliserte forbindelser mellom landene. Det samme kan vi si i dag, i en tid da kreftene virker enda sterkere på tvers av landegrensene og der selv de største landene ikke greier å løse oppgavene alene.

Når sterke krefter virker på tvers av landegrensene må vi spørre: Hvorfor skal da styringsredskapene slutte ved grensestasjonene? Vi må ta i bruk overnasjonal styring i en verden der det treffende er sagt at nasjonalstaten er blitt for liten til å løse menneskenes store problemer, men for stor til å løse menneskenes små problemer. Johan Jørgen sa det slik: Vi er tvunget til å søke sikkerhet i fellesskap snarere enn på bekostning av hverandre.

I dag møter Europa - også Norge - nye sikkerhetsutfordringer som ikke uten videre tas vare på i de ordninger der vi deltar. Sikkerhet er mer enn sikkerhet mot militære trusler. For oss handler det også om å bidra til at Russland og resten av Øst-Europa blir trukket med i samarbeid med et stabilt og demokratisk Europa.

Da er det avgjørende at det nordlige Europa er med når Europa selv tar økende ansvar for sin egen sikkerhet. Vi må tale vår egen sak selv - vi kan ikke regne med at noen annen gjør det for oss. Skal vi med vårt naboskap med Russland håpe på at EUs politikk overfor den østlige del av Europa styrker freden og samarbeidet, eller skal vi selv delta som fullverdige medlemmer og forme den politikk som vil avgjøre Norges og Europas framtid?

Partifeller,

Som sosialdemokrater tror vi på vår evne til å forme framtiden. Hvilken politisk kraft skal kunne peke vei ut av de problemene Europa sliter med? Kommunismen og nyliberalismen har spilt fallit. De har ikke greid å skape økonomisk velstand, frihet og framtidstro. Nå knyttes håpet til at det europeiske sosialdemokrati skal greie å sette en kurs som kan sikre fred, arbeid og velferd i et samarbeidende Europa.

I et slikt perspektiv kan vi trekke en historisk parallell til vår egen bevegelses valg tidlig i dette århundre. Dengang diskuterte de

tillitsvalgte om de skulle gå inn i Stortinget og kjempe for politisk innflytelse, eller om de skulle stå utenfor med sin protest. De valgte det første. De lot seg ikke avskrekke av at det i utgangspunktet var et flertall som hadde andre oppfatninger.

I dag ser vi det klart og tydelig: Sosialdemokratiet hadde aldri greid å forandre det norske samfunn hvis vi skulle ha ventet med å ta ansvar til Stortinget bygget på våre verdier. Vi måtte gå inn - søke innflytelse, vinne flertall og ta styringen. Slik er utfordringen også i dag. Vi vil noe med et norsk EU-medlemskap. Vi vil delta i styringen, ikke være et unntak i Europas demokratiske samarbeid.

I vår verden av gjensidig avhengighet ser jeg ikke noe annet alternativ enn å gå inn og sammen med våre meningsfeller i det europeiske sosialdemokrati og fagbevegelse og sette vårt preg, gjennom våre verdier og holdninger. Det skal vi gjøre ut fra den tro vi har på at det er nødvendig at vi mennesker tar ansvar sammen.

I EU er sosialdemokratiet på frammarsj. Før jul vedtok partiene fra medlemslandene og søkerlandene et manifest før valget til Europa-parlamentet i juni. De visjoner som er nedfelt der kjenner vi godt igjen. De er også våre:

"Vi ønsker et Europa der folk lever i fred og sikkerhet - der alle som ønsker det har arbeid og der det vi skaper fordeles rettferdig. Vi ønsker et Europa bygget på solidaritet der innbyggerne har rett til velferd, helse og utdanning. Vi ønsker et Europa med handlekraft som kan rydde opp i miljøproblemene og stake ut en ny kurs som sikrer bærekraftig utvikling for kommende generasjoner. Vi ønsker et Europa som kan ta en ledende rolle i arbeidet med å hjelpe den fattige del av verden til utvikling. Vi ønsker et Europa som kan utvikle et nært samarbeid mellom landene slik at vi sammen kan klare alle de oppgavene vi ikke kan mestre hver for oss."

Våre meningsfeller vil ha oss med. De kjemper for en aktiv offentlig sektor. De kjemper mot at velferdsordninger og sosiale rettigheter kommer øverst på kuttlisten i vanskelige tider. Disse interessene deler vi. Vi vet bedre enn noen at en lang rekke av de oppgavene våre samfunn skal møte ikke kan løses av markedskreftene alene. Tvert i mot vil mye av den etterspørsel vi trenger måtte komme fra det offentlige og gjennom politiske beslutninger.

Vi er på feil kurs når landene i Vest-Europa betaler sine arbeidsledige 800 milliarder kroner i passiv støtte, mens en lang rekke oppgaver fortsatt er uløste. Vi har vist i Norge at vi kan få til en omplassering fra passive overføringer til aktive investeringer og utbygging av velferdstjenester. Som medlem av EU skal vi stå på for at tenkningen bak vårt solidaritetsalternativ kan få bredere gjennomslag i felles europeisk innsats mot arbeidsledighet og for et bedre miljø.

Norsk økonomi vil bli forandret om vi blir medlemmer av EU. Men det vil skje forandringer også om vi velger å stå utenfor. Alternativet til medlemskap er ikke at alt blir som før. Snarere kan vi oppleve at det blir sterkt press for å redusere skatter og avgifter for å kompensere for virkninger av å stå utenfor.

For bedriftenes investeringer er det viktig å vite at man har samme betingelser som bedriftene i resten av Europa. De positive virkningene for Norge vil bli forsterket dersom Sverige og Finland blir medlem - ja det våre naboland velger har den største betydning for oss. Det er umulig å si at det ikke vil få økonomiske konsekvenser for Norge dersom grensen mot EU skal gå langs kjølen, Europas lengste landegrense mellom to land.

Som medlem skal Norge betale en kontingent til EUs felles budsjett. Fordi vi har et høyt økonomisk velferdsnivå, vil vi betale et relativt høyt bidrag. Samtidig får vi midler tilbake fra EUs budsjetter. Vårt nettobidrag første år kan bli omlag 2,4 milliarder kroner, eller 550 kroner pr. innbygger. Etter en overgangsperiode vil dette øke til 4-5 milliarder kroner.

Om vi på kort sikt skulle stramme inn den økonomiske politikken fullt ut tilsvarende de nettoutgifter et medlemskap medfører, ville det bidra til å redusere etterspørselen i Norge. Det ville ikke være en riktig politikk. Derfor må vi regne med at det vil ta noe lenger tid å få ned budsjettunderskuddet. Men det betyr jo ikke at vi i stedet kunne ha brukt et tilsvarende beløp ekstra til f.eks. helse og eldreomsorg dersom vi blir stående utenfor. Vi må se på vårt budsjettbidrag som en investering - som en utgift som er knyttet til at vi blir deltakere i et større marked der det vil være mer til fordeling enn vi ellers ville fått. Det kan vi gjøre i trygghet om at det vil opprettholde den sterke tilliten til norsk økonomi.

Det er de siste dager skapt usikkerhet om den videre framdriften i utvidelsesprosessen. EU-landene har ikke greid å komme til enighet om hvordan et utvidet fellesskap skal treffe flertallsbeslutninger. Dermed kan Europa-parlamentet ikke ennå ta fatt på sin behandling av forhandlingsresultatet.

Dette er et anliggende EU-landene selv må finne en løsning på. Vår interesse er at EU blir like godt stand til å treffe avgjørelser på viktige samarbeidsområder etter utvidelsen.

Den debatt som nå pågår illustrerer likevel et annet viktig poeng; at fellesskapet ikke kan ta viktige steg framover uten at alle er enige. Det kan nemlig ikke gjentas ofte nok; vi har ikke med en ny statsdannelse å gjøre - dette handler om selvstendige land som arbeider seg fram til felles løsninger på viktige områder, fordi det er i felles interesse.

Det snakkes ofte om krise når det viser seg nødvendig å gå en runde til. Men er ikke det en gal beskrivelse? Det ville snarere ha vært krise om man ved ulike korsveier bestemte seg for å kjøre over et medlemsland som ikke var enig. Selv om EU i dag kan fatte flere beslutninger ved flertallsavgjørelser, så viser det seg at man aldri velger å kjøre over et lands vitale interesser.

Det er ikke rart. For slik må det være i et samarbeid der hvert land skal føle seg hjemme og der hver Regjering henter sin støtte fra sine nasjonalforsamlinger valgt av sine nasjonale velgere. Den tyske forfatningsdomstolen sa i sin vurdering av Maastricht-traktaten før jul klart fra at EU er landenes redskap til å løse spørsmål de ikke alene råder over. EU er ikke en ny, fremmed aktør i Europa, samarbeidet er uttrykk for samlet politisk vilje og mål fra de landene som deltar. Domstolen minner om - og det er en viktig påminnelse i vår egen debatt - at det er folkene i medlemslandene som gjennom sine nasjonale parlamenter utgjør det demokratiske grunnlaget for EU.

Det er i dette lyset vi må se debatten om selvråderetten. Selvråderett handler om vår mulighet til å nå de mål vi setter for samfunnsutviklingen. Vi gir ikke fra oss selvråderett ved å velge et EU-medlemskap - vi styrker vår mulighet til å rå med de kreftene vi har for liten styring med i dag. De siste tiårene har utviklingen fratatt nasjonalstaten selvråderett. Kreftene virker på tvers av landegrensene med altfor svake regler og kontroll. Vi kan bare vinne selvråderetten tilbake sammen med andre land. Derfor er EU en mulighet, ikke minst for sosialdemokratiet som tror på demokratisk styring.

Sammen med de andre nordiske land kan vi nå få større innflytelse i det politiske samarbeidet for sysselsetting, miljø, sosial rettferdighet og for fred og sikkerhet. Det var søknadene fra Sverige og Finland som var de avgjørende nye elementene sammenliknet med 1972. Dengang kunne et norsk medlemskap ha delt Norden. I dag vil det kunne samle Norden. Derfor er kunnskap om det svenske og finske valg av så stor betydning for den avgjørelsen vi selv skal ta.

Partifeller,

Partirådslaget om Norge i et nytt Europa sikret en bred og demokratisk debatt i vårt parti. Derfor sto landsmøtet på trygg grunn da det anbefalte å søke om medlemskap. Fram mot folkeavstemningen skal vi bruke tiden på en bred diskusjon om de veivalg vi står overfor. Den framtiden vi nå skal møte krever mer enn noen gang vilje til felles ansvar - her hjemme - og i forhold til Europa og verden forøvrig. På dette grunnlag skal vi med respekt for hverandre gjennomføre en verdig debatt - i tråd med det beste i våre tradisjoner.